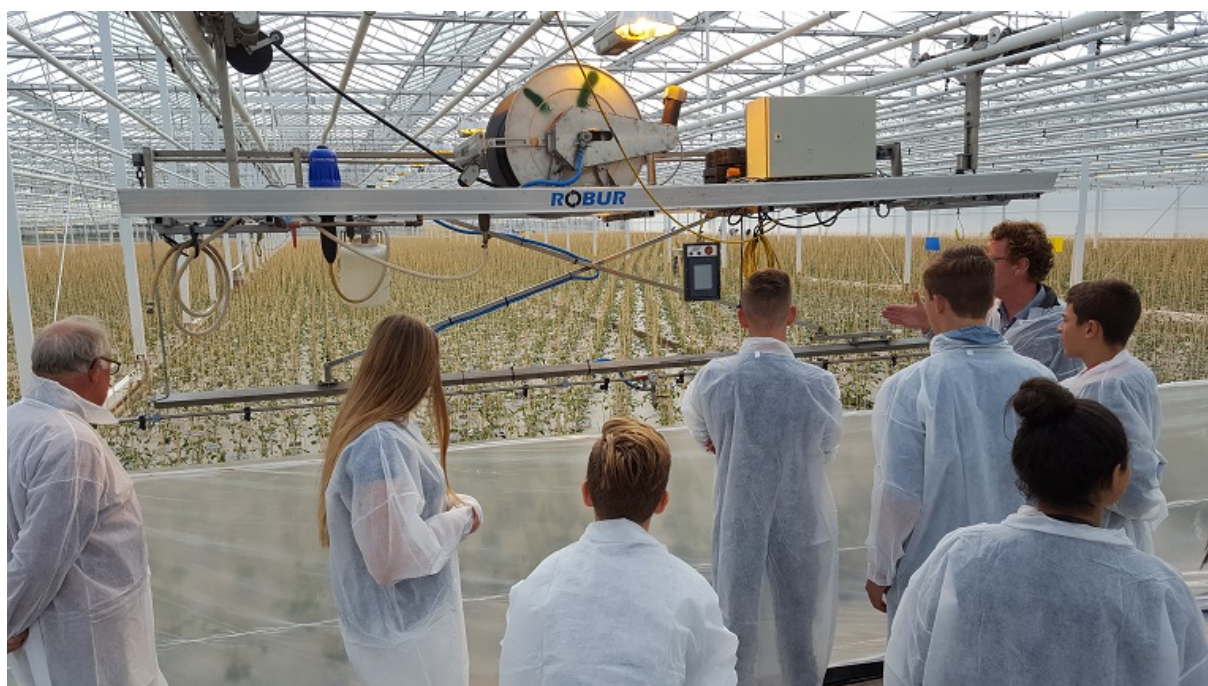

Rapportage Stagestimulator Noord Holland

Investeren in de jeugd is investeren in de
toekomst

Colofon

Inleiding

In 2030 leven er volgens de bevolkingspiramide (<https://www.populationpyramid.net/nl/wereld-aarde/2030/>) 9 miljard mensen op de wereld. Al deze mensen hebben voedsel nodig. Ze willen gezond, welvarend en gelukkig leven in een gezonde omgeving. Dit vraagt om oplossingen op het gebied van voedsel en groen. Het glastuinbouwbedrijfsleven draagt bij aan deze oplossingen. Het heeft voldoende capaciteit, innovatiekracht en een sterke nationale en internationale positie. De glastuinbouwsector is één van de belangrijkste motoren voor de Nederlandse economie, werkgelegenheid en het innovatieklimaat.

Om te zorgen dat we koploper blijven moeten we verder investeren in de talentontwikkeling van de mensen die willen werken aan die oplossingen voor morgen. Dat is de reden dat het [GroenPact](#) in samenwerking met [Kasgroeit](#), in de vorm van de [Stagestimulator](#), een pilot heeft uitgevoerd in de regio Noord Holland. Het doel van deze pilot is om inzicht te krijgen in de arbeidsmarkt en met name de relatie tussen het onderwijs en bedrijfsleven om zodoende meer aansluiting te vinden op de behoeften van de arbeidsmarkt in de groene sector.

De bedrijven definiëren hun **arbeidsmarktprobleem** als volgt: er is een tekort aan instroom van jongeren in de sector, in groen en grijze functies. **In de agrarische sector zijn 2000 baanopeningen**, blijkt uit cijfers van het CBS. In de glastuinbouwsector heeft Kasgroeit 160 vacatures in Noord Holland in bemiddeling staan in 2018. Dit betreft functies op middenkader niveau en hoger; *Leidinggevendend, Bedrijfsleiders, Locatiemanagers, Meewerkend voormannen, maar ook teelt-, specialistische-, productie- en algemene functies zoals techniek, operators, administratief, commercieel, marketing, P&O en logistiek.*

Het onderwijs snakt ook naar instroom. Als er gekeken wordt naar de drie leerjaren die de groene Mbo-opleiding(en) betreft, wordt er gesproken over een totaal van 90 leerlingen (twee onderwijsinstellingen). Het **arbeidsmarktprobleem** dat zij er aan koppelen is een imago-probleem of misschien wel een onbekendheidsprobleem. De sector, en daardoor ook het groene onderwijs, wordt nog steeds niet door iedereen gezien als een goed werkgever, "niet sexy"; zwaar werk, lange dagen, geen carrière-doorgroeimogelijkheden en de arbeidsmigranten die veelal negatief in het nieuws zijn helpen daar ook niet aan bij.

De glastuinbouwsector en het groene-onderwijs zullen aan sector branding moeten doen. Onbekend maakt onbemind. **Investeren in de jeugd is investeren in de toekomst!** Dat is waar gezamenlijk op ingezet moet worden.

De Rol van de Stagestimulator biedt een uitkomst

De Stagestimulator van Kasgroeit zorgt dat studenten, onderwijs en bedrijfsleven elkaar vinden, zich aan elkaar verbinden en kennis en vaardigheden uitwisselen. Studenten vinden hier inspirerende stages en bedrijven kunnen vraagstukken en stages uitzetten. De docent kan hier veel (vakinhoudelijke) verdiepende kennis vinden, de Stagestimulator faciliteert in gastlessen, excursies en praktijkopdrachten. Door het voortgezet onderwijs te betrekken in deze samenwerkingen moet dit ook leiden tot meer instroom in het groene onderwijs. De Stagestimulator is reeds succesvol in het Westland, Oostland en Barendrecht. De Stagestimulator heeft hier een impuls gegeven aan inspirerende stages en het imago van de sector onder jongeren sterk verbeterd.

Kasgroeit creëert o.a. met de Stagestimulator een hot-spot, een broedplaats voor innovatie en toekomstig vakmanschap. (www.kasgroeit.nl/stagestimulator).

Dit rapport maakt onderdeel uit van de actielijn "Onderwijs als Leven Lang Ontwikkelen voor arbeidsmarkt van morgen" van het [Groenpact](#):

Inhoudsopgave

1.	De Stagestimulator van Kasgroeit	4
1.1.	Het project Stagestimulator	4
1.2.	De Stagestimulator als intermediair	4
2.	Stagestimulator als onderdeel van een Hot-spot in Noord-Holland	5
2.1.	De hot-spot als plek voor betere afstemming op de arbeidsmarkt	5
2.2.	De Huidige situatie in Noord Holland	5
2.3.	Aanpak	5
3.	Onderzoek onderwijs	7
3.1.	Clusius College – Hoorn	7
3.1.1.	Conclusie	7
3.2.	Wellant - Aalsmeer	8
3.2.1.	Conclusie	8
3.2.1.1.	Conclusie onderwijs	8
3.2.1.2.	Rol Stagestimulator onderwijs	9
4.	Onderzoek bedrijfsleven	10
4.1.	Conclusie bedrijfsleven	10
4.2.	Rol Stagestimulator bedrijfsleven	11
5.	Conclusie – En de rol van de Stagestimulator	12
5.1.	Ambitie Stagestimulator	12

1. De Stagestimulator van Kasgroeit

1.1. Het project Stagestimulator

Sinds 2013 is de Stagestimulator actief in de regio Westland, Oostland en Barendrecht. De Stagestimulator is een initiatief van werkgeversorganisatie [Glastuinbouw Nederland](#), waarin glastuinbouwbedrijven en onderwijsinstellingen geadviseerd en ondersteund worden bij hun stage- en andere onderwijs-bedrijfsleven vraagstukken.

De Stagestimulator maakt daarbij de verbinding tussen onderwijs en (glastuinbouw)bedrijfsleven en organiseert diverse events, zoals een collegetour voor docenten, bedrijfsbezoeken en gastlessen, allemaal om de verbinding tussen het onderwijs en bedrijfsleven te versterken.

Dit project is ontstaan vanwege de kloof tussen het onderwijs en bedrijfsleven. Er werd geconstateerd dat beide werelden elkaar onvoldoende konden vinden in samenwerking. De sector gaat snel in haar innovaties en ontwikkelingen. Het is daarom belangrijk dat het onderwijs en bedrijfsleven met elkaar in gesprek komen en blijven.

1.2. De Stagestimulator als intermediair

De Stagestimulator geeft een impuls aan de samenwerking tussen het onderwijs en bedrijfsleven. Praktijkervaring, o.a. in de vorm van inspirerende stages, is de beste kennismaking met de beroepspraktijk.

De Stagestimulator voert de volgende activiteiten uit:

Voor onderwijs en studenten:

- Stage- / afstudeeropdrachten bij interessante glastuinbouwbedrijven
- Collegetour: docenten informeren over de ontwikkelingen binnen de glastuinbouwsector
- Collegetour op maat: voor docenten een op maat gemaakt bedrijfsbezoek
- Junior collegetour: bedrijfsbezoek speciaal voor leerlingen
- Gastlessen: ondernemers geven gastcollege op opleidingen in de regio
- Opdrachten voor leerlingen: uitdagende praktijkopdrachten
- Een verrassende vergadertafel...: een rondetafelgesprek tussen docenten en ondernemers

Voor bedrijven:

- Ondersteuning bij:
  - Ontdekken en formuleren (stage) vraagstuk(ken)
  - Opzetten bedrijfsbezoek, incl. doe-activiteit(en)
  - Opzetten/ondersteunen gastlessen
  - Toenadering / samenwerking met het onderwijs

Het vertrekpunt van een samenwerking(en) is dat men elkaar eerst moet (leren) kennen alvorens je elkaar ook begrijpt, accepteert en elkaar ook opzoekt en vindt.

De Stagestimulator fungeert als intermediair en verbindt middels vraag en aanbod het onderwijs en bedrijfsleven aan elkaar, maar ziet zelf ook kansen en speelt daar vanuit zijn rol op in.

Het project Stagestimulator is een initiatief van [Glastuinbouw Nederland](#).

2. Stagestimulator als onderdeel van een Hot-spot in Noord-Holland

2.1. De hot-spot als plek voor betere afstemming op de arbeidsmarkt

Het doel van de Stagestimulator in deze pilot is de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven versterken door het project Stagestimulator uit te breiden naar Noord-Holland. De groene sector heeft innovatieve vakmensen nodig die nu en in de toekomst willen werken in een sector die voorop loopt in oplossingen als het gaat om voedsel, energie en water.

De hot-spot is een broedplaats voor innovatie. Door een middel van een fysiek en online platform komen studenten, scholen en bedrijven bij elkaar. Het gaat niet alleen om kennisuitwisseling maar ook over mensen samen brengen. Welke vragen leven er onder studenten en bedrijven, die opgelost en opgepakt kunnen worden door stages. Bedrijven werken aan innovatie en groei, door studenten de kans te geven zich d.m.v. stage (kort) te verbinden aan een bedrijf. De student doet ervaring op, past kennis toe in de praktijk en kan bijdragen aan de groei van een bedrijf en daarmee de sector. Het bedrijfsleven heeft direct contact met de student, ziet wat er leeft en wat nodig is om de student verder te ontwikkelen tot een professional die klaar is voor de toekomstige arbeidsmarkt. Het gat tussen onderwijs en bedrijfsleven kan zo steeds meer gedicht worden.

De vraag die tijdens deze pilot ook beantwoord moet worden:

- *Kan het project Stagestimulator, zoals dat in Westland, Oostland en Barendrecht opgezet is één op één in Noord-Holland uitgevoerd worden.*

2.2. De Huidige situatie in Noord Holland

De afgelopen jaren heeft de glastuinbouw in omvang in Noord-Holland een behoorlijke ontwikkeling doorgemaakt. Steeds meer bedrijven zijn zich hier gaan vestigen. Vanuit Kasgroeit is er contact met 230 glastuinbouwbedrijven in Noord-Holland. Het totale oppervlakte betreft circa 1600 hectare, waarvan zo'n 1.000 hectare ligt in de glastuinbouw concentratiegebieden Agriport A7, Alton en Grootslag, Heemskerkbinnenduingsgebied en Greenport Aalsmeer. 600 hectare ligt in het buitengebied als "verspreid glas". (*AgriHolland). De verwachting is dat het aantal hectare niet veel zal stijgen, maar dat het aantal bedrijven wel iets afneemt. Er zullen steeds meer "mega-bedrijven" komen.

Landelijk ontstaat er grote krapte op de arbeidsmarkt, zowel binnen Nederland als internationaal en op alle niveaus. Bedrijven hebben moeite hun vacatures in te vullen en dat kan een bedreiging vormen voor het succes van deze ondernemingen. In de glastuinbouwsector zijn er zowel tekorten aan (teelt-) technisch opgeleide medewerkers als aan specialisten in diverse vakgebieden, zoals sales, marketing, ICT, supply-chain en HR. De sector heeft een minder gunstige concurrentiepositie op de arbeidsmarkt, door onbekendheid en een (onterecht) minder goed imago.

Met mbo-opleidingen zoals plantenteelt, Green Tec en Green Production legt het Clusius College in Hoorn en Wellant Aalsmeer een belangrijke basis aan de competentie- / ontwikkeling van de studenten en brengen ze de studenten praktische en theoretische vaardigheden bij zodat ze goed voorbereid, met een goed gevulde rugzak, de arbeidsmarkt op gaan.

2.3. Aanpak

Om tot antwoorden te komen en conclusies te kunnen trekken zijn er in deze pilot diverse activiteiten uitgezet die antwoord geven op de hoofdvraag:

Kan het project Stagestimulator, zoals dat in Westland, Oostland en Barendrecht is opgezet één op één in Noord-Holland uitgevoerd worden?

Uitgegaan is van een opgestelde vragenlijst/enquête die antwoord geeft op de bereidheid van samenwerking tussen het onderwijs en bedrijfsleven op het gebied van stages, bedrijfsbezoeken,

gastlessen en curriculum. Aangevuld met een verdiepend interview over samenwerkingsvormen met de Stagestimulator van Kasgroeit als hot-spot. Dit verdiepende interview maakte onderdeel uit van een overkoepelend onderzoek vanuit het Groenpact gericht op samenwerkingsvormen en komt niet terug in deze rapportage.

De **enquête** is gestuurd naar alle relaties van Kasgroeit. Naar aanleiding daarvan zijn diverse warme relaties gebeld en is telefonisch een **interview** afgenomen.

Het belang van nieuwe samenwerkingen is persoonlijke benadering/contact. Om deze reden zijn ook diverse **bedrijven bezocht**.

3. Onderzoek onderwijs

Binnen het onderwijs wordt een belangrijke basis gelegd in de competentie- / ontwikkeling van de studenten en brengen de studenten praktische en theoretische vaardigheden bij zodat ze goed voorbereid, met een goed gevulde rugzak, de arbeidsmarkt op gaan.

In deze pilot is de focus gelegd op het 'groene' onderwijs. Het gesprek is aangegaan met het Clusius college uit Hoorn en het Wellant uit Aalsmeer.

3.1. Clusius College – Hoorn

Bij het Clusius College werken ze met een verbindingsofficier die de contacten legt en relatie onderhoudt met het bedrijfsleven in de regio, veelal bedrijven die aangesloten zijn bij Seed Valley, deze bedrijven voldoen aan de kwalificatie voor erkend leerbedrijf volgens SBB, maar vallen officieel niet onder "echte" glastuinbouwbedrijven.

Met in totaal 45 leerlingen over de 3 leerjaren is het aantal leerlingen beperkt.

Waar zet het Clusius College op in:

- Bedrijfslessen (excursies) en gastlessen
  - Aansluiten doelgroep en curriculum en inhoudelijk relevant
  - Thema's: **gezondheid, duurzaamheid en technologie**
  - Carrière kansen
- Instroom
  - Clusius Lab, als meetingpoint waar het bedrijfsleven nu al veel te vinden is
  - Samenwerking met Seed Valley, de Greenport en Greencampus
  - Geven van Masterclasses
  - Testimonials
  - Vloggers
  - Excursies
- Curriculum
  - Kennisuitwisseling is noodzakelijk
  - Rol van de verbindingsofficier
- Stages
  - Via duidelijke richtlijnen en handvatten
  - Kwaliteit is goed; monitoring voor, tijdens en na de stage door coördinator of begeleider. Relatie onderhouden, maar ook rol SBB
  - Kwaliteitseisen:
    - Vraagstuk moet leer- en/of onderzoekselement bezitten
    - Vast aanspreekpunt/begeleider
    - Betreft een stage, geen werk, dus leerelement
    - Ontwikkelen van beroepscompetenties
  - Voldoende stageplaatsen; sterke relatie met bedrijven in de regio – Seed Valley
    - Meer bedrijven dan studenten.
  - Ter verbetering; de formulering van de stageopdracht / onderzoeksvraag vanuit de praktijk. Hier ligt nu nog teveel een rol voor het onderwijs. Hier zou de Stagestimulator aan de voorkant een belangrijke rol kunnen spelen

3.1.1. Conclusie

- Leerlingaantal / instroom in het groen onderwijs is onvoldoende, moet omhoog.
- Relatie tussen onderwijs en bedrijfsleven is goed
- Vind veel kennisuitwisseling plaats
- Worden regelmatig bedrijfsbezoeken (excursies) en gastlessen georganiseerd
- Voldoende stageplaatsen (Vaak meer dan aantal studenten)
  - Formulering onderzoekselement is vaak onvoldoende – **Rol Stagestimulator**

3.2. Wellant - Aalsmeer

Het Wellant Aalsmeer zet in op de relatie met een bestaande pool aan bedrijven. De relatie onderhouden en afstemming is hier in noodzakelijk, zo blijft het Wellant aangehaakt.

Met in totaal 45 leerlingen over de 3 leerjaren is het aantal leerlingen beperkt.

Waar zet het Wellant op in:

- Bedrijfsbezoeken en gastlessen
  - Bedrijven zijn ingepast in het curriculum
  - Toegevoegde waarde gastlessen: toepasbaarheid / herkenbaarheid, aansluiten op curriculum. Afstemming is belangrijk. – **Rol Stagestimulator** – in het vinden van professionals en die ondersteunen in zijn presentatie/gastlessen. Nu veelal de accountmanager die iets over het bedrijf komt vertellen, mis daardoor de verdiepingsslag.
  - Thema's Raakvlakken met de tuinbouw, zoals grond, drainage. Maar ook teelt specifiek: gewasbescherming, plantenfysiologie, teelt.
- Instroom
  - Ambassadeurs → huidige, maar vooral ook oud leerlingen.
  - Banenmarkten voortgezet onderwijs.
  - Belangrijke rol bedrijfsleven → Imago / beeldvorming.
- Curriculum
  - Moet up-to-date blijven, verbinding is noodzakelijk.
  - Er is al veel samenwerking op dit vlak. Bedrijven zijn ingepast in het curriculum → praktijklessen.
  - Genereren van praktijkopdrachten voor groepjes studenten – **Rol Stagestimulator**
    - *Beste student, ik wil graag weten..... / onderzocht hebben hoe.....*
  - In deze internationale sector ontbreekt de Engelse taal op niveau 1, 2 en 3, komt pas op niveau 4
  - Meer kruisbestuiving met het "(licht)groene" onderwijs, samen projecten draaien – **Rol Stagestimulator**
- Stages
  - Vaste pool aan bedrijven.
  - Kwaliteit is continu in ontwikkeling, positief.
  - Pas op de plaats wat betreft het aandragen van stageopdrachten – vanwege het aantal beschikbare studenten.
  - Verantwoordelijkheid ligt bij de leerling, maar wij kunnen makkelijk schakelen vanuit onze pool bedrijven.
  - Geaccrediteerd vanuit SBB. In principe is alles mogelijk als het maar raakvlakken heeft met het curriculum.

3.2.1. Conclusie

- Leerlingaantal / instroom in het groen onderwijs is onvoldoende, moet omhoog.
- Relatie tussen onderwijs en bedrijfsleven is goed
- Vind veel kennisuitwisseling plaats
- Behoefte aan (rol Stagestimulator):
  - Professionals voor gastlessen
  - Genereren praktijkopdrachten voor groepjes
  - Kruisbestuiving met het "(licht)groene" onderwijs

3.2.1.1. Conclusie onderwijs

- De algehele conclusie die getrokken kan worden binnen het onderwijs is dat het leerlingaantal, met in totaal 90 studenten over de 3 leerjaren, achter blijft.
- Het aangaan van nieuwe relaties / samenwerkingen met bedrijfsleven wordt daardoor bemoeilijkt. Wordt veelal ingezet op huidige pool / relaties met bedrijven. Ook om teleurstelling bij (nieuwe) relaties/bedrijven te voorkomen omdat de pool te groot wordt.

- Focus voor het komende jaar zou moeten liggen op instroom vanuit het voortgezet onderwijs.
- Stages verlopen goed, dit komt door de relatie / samenwerking met opgebouwde pool bedrijven.
- Aanpak in de samenwerking met het bedrijfsleven, ondanks het beperkt aantal leerlingen is goed.

3.2.1.2. Rol Stagestimulator onderwijs

- Intermediair tussen onderwijs en bedrijfsleven op het gebied het **genereren van praktijkopdrachten** voor groepjes studenten.
- De **formulering van de stageopdracht / onderzoeksvraag** vanuit de praktijk, in overleg/afstemming met het onderwijs
- Werven van professionals die verdieping kunnen geven tijdens een gastles.
- Samenwerking zoeken met "(licht) groene" onderwijs voor het opzetten van gezamenlijke projecten.
- Boost geven aan instroom vanuit het voortgezet onderwijs.

4. Onderzoek bedrijfsleven

Om de concurrentiepositie te verbeteren moeten bedrijven zich meer gaan profileren als een goede werkgever, als bedrijf in een sector waar het fijn is om te werken en waar rekening gehouden wordt met de behoeften van het individu. De sector heeft behoefte aan zij- / instroom en we zullen, met name voor de teelt-technische beroepen, in staat moeten zijn deze mensen op te leiden. Goed werkgeverschap speelt een belangrijke rol, evenals de mogelijkheden voor werkenden om zich te ontwikkelen.

De bedrijven zijn zich steeds meer bewust dat ze moeten investeren in het neerzetten van een goed werkgeversmerk, imago en instroom.

4.1. Conclusie bedrijfsleven

De krapte op de arbeidsmarkt is steeds meer voelbaar voor de bedrijven in de glastuinbouw. Waar bedrijven het tot nu toe steeds intern konden opvullen wordt dit steeds lastiger. De sector concurreert steeds vaker met andere sectoren waar de salarissen net iets hoger liggen. Daarbij komt ook dat er een imago over de sector hangt waardoor de glastuinbouw niet wordt gezien als sector om in te werken, laat staan carrière te maken.

Van dit beeld wil / moet de sector af. Alleen mensen die werkzaam zijn in de glastuinbouw weten dat het imago, dat boven de sector hangt, al lang achterhaald is.

“Het verhaal” moet verteld worden, **storytelling / sectorbranding** zijn daarin belangrijk. – **Rol Stagestimulator**

De rode draad door het bedrijfsleven: “*Studenten / onderwijs de deur staat wagenwijd open*”

- Bedrijfsbezoeken en gastlessen
  - Bedrijfsbezoeken; alle bedrijven staan hier voor open, willen ook meedenken aan de invulling, als het maar tijdig afgestemd wordt. – **Rol Stagestimulator**
  - Gastlessen; hier wordt wat terughoudender op gereageerd, maar niet negatief. Eerste reactie is, “dat kan ik niet, wat moet ik vertellen dan?” – **Rol Stagestimulator**
    - Met de juiste ondersteuning en handvatten zijn de bedrijven bereid om een medewerker/professional vanuit de organisatie in te zetten.
- Instroom
  - Inzetten op voortgezet onderwijs – **Rol Stagestimulator**
  - Banen- / stagemarkten – **Rol Stagestimulator**
  - Storytelling door huidige medewerkers – **Rol Stagestimulator**
  - Weekend- /vakantiekrachten (vaak scholieren) enthousiast maken voor een opleiding / vervolg in de glastuinbouw – **Rol Stagestimulator**
- Curriculum
  - Bedrijven praten graag mee over het curriculum
  - Aansluiting met de praktijk is essentieel
- Stages
  - Staan hier positief tegenover, MBO en HBO niveau
    - *Studenten worden als frisse blik gezien, zet de ondernemer ook aan het denken.*
  - Formuleren van stage- / onderzoeksvraag is lastig – **Rol Stagestimulator**
    - Thema’s:
      - Productie / Teelt
      - Veredeling
      - Techniek
      - Marktonderzoek
      - Logistiek
      - Commercie / verkoop
      - Marketing

- Meewerkstage
    - Alles valt of staat met communicatie en managen van verwachtingen vooraf.
    - Timing en aankondigen van stageperiode is belangrijk, bedrijven zijn niet altijd ingesteld om binnen een week een stagiaire te ontvangen
- Wordt wisselend gereageerd op de inhoud / kwaliteit:
  - Veelal onduidelijk wat de student komt doen of wat de bedoeling is
  - Niet altijd contact vanuit school of vaak te laat / achteraf
- Advies: bij stages op grote bedrijven, met 50 – 100 medewerkers of meer dan 20 hectare inzetten van duo stages. Studenten zouden kunnen verdwalen tussen de medewerkers en kunnen op deze manier ok steun bij elkaar vinden. *(uiteraard ligt hier ook een rol voor de bedrijfsbegeleider om hier voor te waken)*
- Bereikbaarheid van de bedrijven maakt het ook moeilijk.

Omdat scholen werken met Stagecoördinatoren / accountmanagers / verbindingsofficieren wordt de opmerking gemaakt dat de docenten daardoor minder op de bedrijven komen. Dit wordt als 'zonde' ervaren. Juist de aanwezigheid van docenten in de praktijk maakt de verbinding en samenwerking sterker. Er ligt voor de docent ook een belangrijke rol in de vorming van de studenten, contact en/of het over de vloer komen bij de bedrijven is daarin erg belangrijk.

Bedrijven ervaren **wisselend contact/toenadering van het onderwijs**. Er zijn bedrijven die een hele goede relatie met het onderwijs hebben; waar regelmatig stagiaires lopen, veel bedrijfsbezoeken plaatsvinden, bedrijven verzorgen gastlessen etc.

Aan de andere kant zitten ook bedrijven waar dit allemaal niet plaatsvindt. Deze bedrijven heb hier wel behoefte aan. **Boodschap is dan ook dat het onderwijs buiten hun pool bedrijven moeten kijken.** Dit hoeft niet gelijk uit te monden in stageopdrachten, maar gastlessen, bedrijfsbezoeken, praktijkopdrachten zouden welkom zijn.

Het bedrijfsleven doet een handreiking en nodigt het onderwijs uit. Veel zal ontstaan vanuit onderlinge samenwerking tussen onderwijsinstelling en individueel bedrijf, maar collectieve activiteiten vanuit het bedrijfsleven zouden ook tot een mogelijkheid horen.

"Het verhaal" van de sector moet verteld worden om de beeldvorming te verbeteren. Storytelling door medewerkers, inzetten op huidige weekend- / vakantiekrachten en aanwezig zijn op banen- / stagemarkten zijn allemaal activiteiten die bijdragen aan zichtbaarheid van de sector.

4.2. Rol Stagestimulator bedrijfsleven

De rol van de Stagestimulator zal vooral moeten komen te liggen op het faciliteren en ondersteunen van de bedrijven, met als doel de bedrijven een zetje in de juiste richting te geven. **Ontzorgen** is hierin ook op zijn plaats.

"Het verhaal" moet verteld worden, **storytelling / sectorbrandig** zijn daarin belangrijk. De sector moet weer op de kaart gezet worden als goedwerkgever.

- Inzetten op voortgezet onderwijs
- Aanwezig zijn op Banen- / stagemarkten en de sector/bedrijven vertegenwoordigen
- Weekend- /vakantiekrachten (vaak scholieren) enthousiast maken voor een opleiding / vervolg in de glastuinbouw
- Ondersteuning bij formuleren stage- / onderzoeksvraag stage
- Organiseren en ondersteunen bij opzetten van bedrijfsbezoeken en gastles(sen)
- Meer docenten op de bedrijfsbezoek, gericht op relaties opbouwen

5. Conclusie – En de rol van de Stagestimulator

Rode draad in deze pilot is dat zowel het onderwijs en bedrijfsleven open staan voor toenadering / samenwerking:

Bedrijfsleven: staat te springen om studenten / stagiaires. Er wordt een handreiking gedaan voor meer samenwerking.

Onderwijs: wat betreft stages een pas op de plaats. Vanwege het beperkt aantal studenten weet het onderwijs de stages makkelijk te vervullen vanuit de opgebouwde pool aan stagebedrijven. Maar ook het onderwijs staat open voor meer samenwerking.

5.1. Ambitie Stagestimulator

- **De vraag:** Kan het project Stagestimulator, zoals dat in Westland, Oostland en Barendrecht is opgezet één op één in Noord-Holland uitgevoerd worden?

Het is een rol die moet groeien. De samenwerking tussen de Stagestimulator van Kasgroeit, het onderwijs en bedrijfsleven zal uit moeten gaan van het opbouwen van een relatie. Het zal per regio, onderwijsinstelling en bedrijf maatwerk blijven, met collectieve activiteiten en uiteindelijk ook gezamenlijke belangen!

Hoewel de Stagestimulator de instroomtekorten in het onderwijs en bedrijfsleven niet gaat oplossen is het wel belangrijk dat er meer toenadering en samenwerking tussen en onderwijs en bedrijfsleven op gang komt. Focus op het grijze onderwijs is daarin ook van belang, daarmee kan ook meer instroom in de sector gegenereerd worden.

Als vertrekpunt zal de rol van de Stagestimulator gezocht moeten worden in:

- Intermediair tussen onderwijs en bedrijfsleven op het gebied het **genereren van praktijkopdrachten** voor groepjes studenten.
- De **formulering van de stageopdracht / onderzoeksvraag** vanuit de praktijk – incidenteel. Niet promoten, in overleg met het onderwijs.
- Werven van **professionals** die **verdieping** kunnen geven tijdens een **gastles**.
- **Samenwerking** zoeken met “(licht) groene” **onderwijs** voor het opzetten van gezamenlijke projecten.
- Wat betreft stages voor niet groene studies zou de Stagestimulator een uitstekend instrument zijn om de contacten met **grijze opleiders** aan te halen en zo die stagevraag ingevuld te krijgen. En ook voor instroom van uit niet groene vakgebieden te zorgen.
- Ondersteunen van bedrijven met het vertellen van “het verhaal” – **Storytelling**.
- **Zorgen voor toenadering** van bedrijven, die buiten de pool van het onderwijs, met het onderwijs.

“Alleen ga je héél hard, maar samen kom je véél verder”.

“Investeren in de jeugd is investeren in de toekomst”.